

**საქართველოს უზენაესი სასამართლო
განჩინება
საქართველოს სახელით**

საქმე №120210016001574230

საქმე №ას-1521-2018

წელი

№ას-1521-2018 გ-----ი

11 იანვარი, 2019

ქ. თბილისი

**სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა:**

**ზურაბ ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბესარიონ ალავიძე, პაატა ქათამაძე
საქმის განხილვის ფორმა – ზეპირი მოსმენის გარეშე**

კასატორი – მ----- გ-----ი (მოსარჩელე)

**მოწინააღმდეგე მხარე – კ----- დ-----ი, ნ----- მ-----ე, თ----- დ-----ი
(მოპასუხე)**

**გასაჩივრებული განჩინება – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს
სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 31 მაისის განჩინება**

**კასატორის მოთხოვნა – გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი
გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება**

**დავის საგანი – უძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების აღიარება, სამკვიდრო
მოწმობის ბათილად ცნობა, ჩუქებისა და ნასყიდობის ხელშეკრულებების
ბათილად ცნობა**

აღწერილობითი ნაწილი:

სასარჩელო მოთხოვნა:

1. მ----- გ-----მა (შემდგომში – მოსარჩელე) სარჩელი აღძრა სასამართლოში კ----- დ-----ის (შემდგომში – პირველი მოპასუხე), ნ----- მ-----ისა (შემდგომში – მეორე მოპასუხე) და თ----- დ-----ის (შემდგომში – მესამე მოპასუხე), ასევე, ნოტარიუსის მიმართ და მოითხოვა, აღიარებულ იქნეს სადავო უძრავ ნივთზე მოსარჩელის საკუთრების უფლება, სამკვიდრო მოწმობა ბათილად იქნეს ცნობილი მოსარჩელის მფლობელობაში არსებული უძრავი ქონების მესამე მოპასუხისათვის მემკვიდრეობით მიღების ნაწილში, ასევე, ბათილად იქნეს ცნობილი უძრავი ნივთის ჩუქებისა და ნასყიდობის ხელშეკრულებები გამოსყიდვის უფლებით.

სარჩელის საფუძვლები:

2. მოსარჩელის განმარტებით, 1991 წლის ივნისში მოსარჩელემ ფიზიკური პირისაგან იყიდა საკარმიდამო მიწის ნაკვეთი მასზე არსებული საცხოვრებელი სახლით. ამ პერიოდიდან მოყოლებული დღემდე იგი ფლობს და სარგებლობს აღნიშნული ქონებით. გამსხვისებელი ფიზიკური პირი 1994 წლის 15 მაისს გარდაიცვალა, რის გამოც მოსარჩელემ ვერ შეძლო დასახლებულ ქონებაზე საკუთრების უფლების დადგენილი წესით აღრიცხვა.

3. მოგვიანებით მოსარჩელემ შეიტყო, რომ სადავო უძრავი ქონება საკუთრების უფლებით საჯარო რეესტრში რეგისტრირებულია პირველი მოპასუხის სახელზე, რომელმაც 2016 წლის 24 აგვისტოს იგი მიჰყიდა მეორე მოპასუხეს გამოსყიდვის უფლებით. მყიდველი, ამავდროულად, არის პირველი მოპასუხის მეუღლის და.

4. პირველმა მოპასუხემ სადავო ქონება მიიღო 2016 წლის 20 მაისს ჩუქების გზით. 2016 წლის 21 აპრილს მისი დედის, მესამე მოპასუხის სახელზე გაიცა სამკვიდრო მოწმობა, რომლის თანახმად, მესამე მოპასუხე არის მამკვიდრებელი ე----- დ-----ის (შემდგომ – მამკვიდრებელი) გარდაცვლილი შვილის – ვ----- დ-----ის (შემდეგომ – მესამე მოპასუხის მეუღლე, მემკვიდრე) მეუღლე და პირველი რიგის მემკვიდრის სტატუსით საკუთრებაში მიიღო სამკვიდრო ქონება, რომელიც არის მესამე მოპასუხის მეუღლის სამკვიდრო მასაში შემავალი გარდაცვლილი მამკვიდრებლის კუთვნილი აქტივები და პასივები სრულად.

5. რეალურად, გარდაცვლილმა მამკვიდრებელმა სიცოცხლეშივე მის საკუთრებაში არსებული ქონება (უფლების დამდგენი დოკუმენტის გარეშე) გაუნაწილა თავის ორ შვილს: ვ----- და ს----- დ-----ებს (შემდგომ – მამკვიდრებლის შვილი, მეორე მემკვიდრე). მეორე მემკვიდრის მეუღლემ – ლ----- დ-----მა (შემდგომ – მეორე მემკვიდრის მეუღლე, გამსხვისებელი),

როგორც ქმრის პირველი რიგის მემკვიდრემ გაყიდა საკუთრების თავისი წილი (დაუზუსტებელი 1406,00 კვ.მ), რაც შეიძინა მოსარჩელემ.

6. მიუხედავად იმისა, რომ მამკვიდრებელი 1965 წელს გარდაიცვალა, ხოლო მესამე მოპასუხის მეუღლე – 2010 წელს, მესამე მოპასუხემ სამკვიდრო გახსნა 2016 წელს მამკვიდრებლის იმ ქონებაზე, რომელიც 1991 წელს გასხვისებული იყო მოსარჩელეზე. ამასთან, მესამე მოპასუხემ გაყიდა ქონებიდან თავისი წილი, რომელიც შეიძინა მოსარჩელემ და დღემდე ცხოვრობს.

მოპასუხეების პოზიცია:

7. პირველმა მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ მოსარჩელე სადავო ქონებას ვერ შეიძენდა მამკვიდრებლის შვილის მეუღლისაგან, ვინაიდან ქონება ამ უკანასკნელს საკუთრება არასოდეს ყოფილა. სადავო სახლი ეკუთვნოდა მამკვიდრებელს, რომელმაც 1964 წელს თავის შვილ აჩუქა $\frac{3}{4}$ წილი, დანარჩენი $\frac{1}{4}$ კი ფაქტობრივი ფლობით მიიღეს მემკვიდრეობით.

8. სასარჩელო მოთხოვნას არ დაეთანხმა არც მესამე მოპასუხე და განმარტა, რომ მოსარჩელე იყო მათი მდგმური, რომელსაც ბინა მიაქირავა მისმა მეუღლემ 1991 წელს, როცა ისინი 1995 წლამდე დროებით საცხოვრებლად გადავიდნენ სხვა ქალაქში. ქირას კი მოსარჩელე უხდიდა მესამე მოპასუხის მეუღლეს. მისი გარდაცვალების შემდეგ მოსარჩელემ ქირის გადახდა შეწყვიტა. პირველმა მოპასუხემ მოსთხოვა მას ბინის შესყიდვა ან გამოთავისუფლება, რის შემდეგ მოსარჩელე შეეცადა სადავო ქონების თავის სახელზე გადაფორმებას.

9. მეორე მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და აღნიშნა პირველ მოპასუხესთან გაფორმებული ნასყიდობის ხელშეკრულების ბათილად ცნობის სამართლებრივი საფუძველი არ არსებობს, ვინაიდან იგი დადებულია კანონის მოთხოვნათა დაცვით და რეგისტრირებულია სათანადო წესით საჯარო რეესტრში.

10. სარჩელი არ ცნო არც მოპასუხე ნოტარიუსმა და მიუთითა, რომ სამკვიდრო მოწმობის ბათილად ცნობის სამართლებრივი საფუძველი არ არსებობს, ვინაიდან იგი გაცემულია კანონის მოთხოვნათა დაცვით. მემკვიდრეობა მიღებულია ფაქტობრივი ფლობის საფუძველზე. გაურკვეველია სამკვიდრო მოწმობის რა ნაწილის ბათილად ცნობას ითხოვს მხარე, ვინაიდან გაცემულია ზოგადი ხასიათის სამკვიდრო მოწმობა და კონკრეტულად ქონება მითითებული არ არის.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

11. ახალციხის რაიონული სასამართლოს 2017 წლის 14 თებერვლის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, რაც მოსარჩელემ გაასაჩივრა

სააპელაციო წესით.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი და ფაქტობრივ-სამართლებრივი დასაბუთება:

12. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 31 მაისის განჩინებით მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

13. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ განსახილველ შემთხვევაში დავის საგანს წარმოადგენს უძრავ ნივთზე მოსარჩელის საკუთრების უფლების აღიარება, მესამე მოპასუხის სახელზე გაცემული სამკვიდრო მოწმობის ნაწილობრივ ბათილად ცნობა, ამ ნივთზე პირველ და მესამე მოპასუხეებს შორის დადებული ჩუქების და პირველ და მეორე მოპასუხეებს შორის გამოსყიდვის უფლებით დადებული ნასყიდობის ხელშეკრულებების ბათილად ცნობა.

14. სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ სარჩელით სადავო სამკვიდრო მოწმობის, ჩუქებისა და ნასყიდობის ხელშეკრულებების ბათილობის საფუძვლების შემოწმებამდე უნდა დადგინდეს, არსებობს თუ არა სადავო უძრავ ნივთზე მოსარჩელის საკუთრების უფლების აღიარების წინაპირობები, რომლის საფუძველზეც მოსარჩელე უფლებამოსილი იქნება, მოითხოვოს სამკვიდრო მოწმობის და უძრავი ნივთზე დადებული გარიგებების ბათილად ცნობა ე.ი. უნდა დადგინდეს მოსარჩელის უფლების არსებობა სადავო უძრავ ნივთზე, რაც მისი სარჩელის აღიარებითი მოთხოვნების მიმართ იურიდიული ინტერესის განმსაზღვრელია.

15. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ მამკვიდრებელი გარდაიცვალა 1965 წლის 12 ოქტომბერს. მისი პირველი რიგის მემკვიდრეები იყვნენ შვილები. მესამე მოპასუხის მეუღლე გარდაიცვალა 2010 წლის 8 ოქტომბერს, ხოლო მეორე მემკვიდრე – 1990 წლის 22 ნოემბერს.

16. საქმეში წარმოდგენილი ცნობა-დახასიათების თანახმად, 2713 კვ.მ მიწის ნაკვეთი და მასზე არსებული 177 კვ.მ საცხოვრებელი სახლი წარმოადგენდა მამკვიდრებლის საკუთრებას.

17. სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა მოპასუხეთა მტკიცება, რომ სადავო საცხოვრებელი სახლისა და მიწის ნაკვეთის $\frac{3}{4}$ ნაწილი ჩუქების ხელშეკრულების საფუძველზე ეკუთვნოდა მესამე მოპასუხის მეუღლეს, ხოლო დარჩენილი $\frac{1}{4}$ ნაწილი, მან მემკვიდრეობით მიიღო მამკვიდრებლის გარდაცვალების შემდეგ.

18. საქმეში წარმოდგენილია ასევე ცნობა-დახასიათება (გაცემული 19.08.2015წ.), რომლითაც მესამე მოპასუხის მეუღლის სახელზე ირიცხება 1028 კვ.მ მიწის ნაკვეთი და 192.60 კვ.მ საცხოვრებელი სახლი.

19. საქმეში წარმოდგენილია ნოტარიალურად დადასტურებული 1964 წლის 8 მაისის ჩუქების ხელშეკრულება, რომლითაც მამკვიდრებელმა მის

შვილს – მესამე მოპასუხის მეუღლეს აჩუქა სახლთმფლობელობის $\frac{3}{4}$ ნაწილი.

20. ბორჯომის ტექადრიცხვის ბიუროს მიერ გაცემული ცნობით (წელი არ იკითხება), საცხოვრებელი სახლი ირიცხებოდა მამკვიდრებლისა და მისი შვილის – მესამე მოპასუხის მეუღლის სახელზე, თუმცა ცნობაში წილები მითითებული არ არის.

21. მხარეებს შორის დავას არ იწვევს და საქმის მასალებითაც დასტურდება, რომ მესამე მოპასუხის მეუღლის სახელზე რიცხული უძრავი ნივთი არის მამკვიდრებლის სახელზე რეგისტრირებული 2015 წლის 25 დეკემბერს გაცემულ ცნობა-დახასიათებაში მითითებული მიწის ნაკვეთის ნაწილი, რომელზეც მოგვიანებით მესამე მოპასუხის მეუღლემ ახალი საცხოვრებელი სახლი ააშენა. (იხ. 2018 წლის 24 მაისი სხდომის ოქმი). ეს გარემოება იმითაც დასტურდება, რომ ამ უკანასკნელის სახელზე რიცხული მიწის ნაკვეთის (1028 კვ.მ) და მესამე მოპასუხის სახელზე სამკვიდრო მოწმობის საფუძველზე აღრიცხული მამკვიდრებლის კუთვნილი მიწის ნაკვეთის (1684 კვ.მ), ფართების ჯამი, 1 კვ.მ-ის ცდომილებით, შეადგენს სწორედ მამკვიდრებლის სახელზე რიცხული მიწის ნაკვეთის ფართს – 2713 კვ.მ-ს. თავდაპირველად სამკვიდრო მოწმობის საფუძველზე აღირიცხა 1684 კვ.მ, ხოლო ამჟამად მეორე მოპასუხის სახელზე ირიცხება 1406 კვ.მ. ცნობა-დახასიათებაში მესამე მოპასუხის მეუღლის სახელზე ამ ნივთის აღრიცხვის სამართლებრივი საფუძველი, ანუ, რის საფუძველზე გამოეყო ეს მიწის ნაკვეთი მამკვიდრებლის კუთვნილ მიწის ნაკვეთს მითითებული არ არის, თუმცა საჯარო რეესტრის მიერ 2016 წლის 17 აპრილს გაცემული ინფორმაციის თანახმად, მესამე მოპასუხის მეუღლის სახელზე რიცხული უძრავი ნივთის (1028კვ.მ) სააღრიცხვო მასალაში წარმოდგენილია მამკვიდრებლის კუთვნილი უძრავი ნივთის სააღრიცხვო მასალასაც.

22. რამდენადაც მხარეები სხვა საფუძველზე არ მიუთითებენ და ასეთი არც საქმის მასალებით დასტურდება, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მესამე მოპასუხის მეუღლის საკუთრებაში მამკვიდრებლის კუთვნილი უძრავი ნივთის ნაწილის აღრიცხვის საფუძველს სწორედ 1964 წლის 8 მაისის ჩუქების ხელშეკრულება წარმოადგენს, რომლის საფუძველზეც მესამე მოპასუხის მეუღლის საკუთრებაში აღირიცხა არა მამკვიდრებლის კუთვნილი მიწის ნაკვეთისა და საცხოვრებელი სახლის $\frac{3}{4}$ ნაწილი, არამედ მხოლოდ 1028 კვ.მ მიწის ნაკვეთი.

23. ამრიგად, სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ სადავო უძრავი ნივთი, რაც სამკვიდრო მოწმობის საფუძველზე აღირიცხა მესამე მოპასუხის საკუთრებაში (მიწის ნაკვეთი 1684 კვ.მ და მასზე არსებული შენობა-ნაგებობები) მამკვიდრებლის სახელზე ირიცხებოდა.

24. სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ უძრავ ნივთზე საკუთრების უფლება ვლინდება საჯარო რეესტრში უფლებების შესახებ ჩანაწერის არსებობის გზით, რომლის ფუნქციასაც საჯარო რეესტრის ჩამოყალიბებამდე ტექნიკური ინვენტარიზაციის ბიუროები ასრულებდნენ (საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდგომ – სსკ) 312-ე და 1514-ე მუხლები), შესაბამის სამსახურში

დაცული ჩანაწერი, რომლითაც დადგინდებოდა, რომ მესამე მოპასუხის მეუღლის სახელზე ირიცხებოდა უძრავი ნივთის სხვა ნაწილიც, საქმეში წარმოდგენილი არ არის.

25. სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა მოსარჩელის პოზიცია, რომ მამკვიდრებელმა თავისი ქონება სიცოცხლეშივე გაუნაწილა შვილებს და სადავო უძრავი ნივთი მხოლოდ მამკვიდრებლის შვილის საკუთრებას წარმოადგენდა, ასეთის დამადასტურებელი მტკიცებულებების არარსებობის გამო.

26. მამკვიდრებლის შვილებმა მიიღეს სამკვიდრო, ხოლო მამკვიდრებლის შვილის სამკვიდრო მიიღო მისმა მეუღლემ.

27. სსკ-ის 1421-ე მუხლის ანალოგიური შინაარსისაა მამკვიდრებლისა და მისი შვილის გარდაცვალების მომენტისათვის მოქმედი სსსრ სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 556-ე მუხლი.

28. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ სადავო ნივთის მესაკუთრე მამკვიდრებელი გარდაიცვალა 1965 წლის 12 ოქტომბერს. მისი შვილი – 1990 წლის 22 ნოემბერს (იხ. 2018 წლის 24 მაისის სხდომის ოქმი). მოპასუხეთა წარმომადგენელმა განმარტა, რომ ძმები საცხოვრებელ სახლში ცხოვრობდნენ მესამე მოპასუხის მეუღლის სხვა ქალაქში გადასვლამდე, რის შემდეგაც მამკვიდრებლის შვილი გადავიდა ძმის მიერ აშენებულ სახლში.

29. მოპასუხეთა განმარტებითვე, მესამე მოპასუხის მეუღლემ მამკვიდრებლის სახელზე აღრიცხული მიწის ნაკვეთის ნაწილზე ახალი საცხოვრებელი სახლი 1991-92 წლებში ააშენა, რაც მოგვიანებით აღირიცხა კიდევ მის საკუთრებად 1028 კვ.მ მიწის ნაკვეთთან ერთად და მიენიჭა მისამართი გ-----ის ქ.№---. ამრიგად, მოპასუხის განმარტებითვე დგინდება, რომ 1991-92 წლამდე სხვა სახლი, გარდა მამკვიდრებლის კუთვნილი სახლისა, გ-----ის ქ. 37-ში არ არსებობდა. შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ დადგენილად მიიჩნია, რომ მამკვიდრებლის გარდაცვალების დროს (1965 წ.) და შემდეგაც, მესამე მოპასუხის მეუღლე და მამკვიდრებლის შვილის მეუღლე სადავო საცხოვრებელ სახლში ცხოვრობდნენ, რადგან მოპასუხეები არ მიუთითებენ და არც საქმის მასალებით დასტურდება, რომ ისინი 1965-1991 წლებში არ ცხოვრობდნენ ბაკურიანში, ან მათ საკუთრებაში ან მფლობელობაში იყო სხვა სახლი, სადაც ისინი ცხოვრობდნენ. ამრიგად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მამკვიდრებლის შვილმა ფაქტობრივი დაუფლების გზით მიიღო მამის სამკვიდრო.

30. პირველი ინსტანციის სასამართლოში მოწმედ დაკითხული ნანა კიკვაძის (გამსხვისებლის შვილის) ჩვენებით დგინდება, რომ გამსხვისებელი 1991-92 წლებამდე ცხოვრობდა ბაკურიანში, შემდეგ მან დედა გადაიყვანა თავისთან, მოსარჩელის ოჯახში საცხოვრებელი სახლი დაიკავა სწორედ მას შემდეგ, რაც გამსხვისებელმა დატოვა იგი. ამრიგად, მოწმის ჩვენებით დგინდება, მამკვიდრებლის შვილის გარდაცვალების შემდეგ, მისი მეუღლე სწორედ სადავო სახლში ცხოვრობდა, რითაც დასტურდება, რომ მან ფაქტობრივი დაუფლების გზით მიიღო ქმრის კუთვნილი სამკვიდრო ქონება.

31. რამდენადაც მხარეთა განმარტებებით დგინდება, რომ მამკვიდრებლის გარდაცვალების მომენტისათვის გ----ის ქ.№37 (19)-ში მხოლოდ ერთი საცხოვრებელი სახლი არსებობდა და მოსარჩელეც სხვა გარემოებაზე არ მიუთითებს და არც შესაბამისი მტკიცებულებები წარმოუდგენია სასამართლოსათვის, სააპელაციო პალატამ დაადგინა, რომ მამკვიდრებლის გარდაცვალების შემდეგ, ვიდრე მემკვიდრე ააშენებდა მეორე სახლს, იგი ცხოვრობდა მამის სახელზე რიცხულ სახლში, რითაც დგინდება, რომ მან ფაქტობრივი დაუფლების გზით მიიღო მამის სამკვიდრო.

32. სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, უდავოა, რომ მოსარჩელე სადავო საცხოვრებელ სახლს და მიწის ნაკვეთს ფლობს 1991 წლიდან და გამსხვისებელთან დადებული ფორმალური ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე ფლობს სადავო უძრავ ქონებას.

33. სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა მოპასუხის მტკიცება, რომ აღნიშნული ხელწერილის შინაარსიდან არ გამომდინარეობს მხარეებს შორის ნასყიდობის სამართლებრივი ურთიერთობის არსებობა, რადგან ხელწერილში პირდაპირ არ არის აღნიშნული, რომ გამსხვისებელმა გაყიდა სადავო საცხოვრებელი სახლი. პალატამ მიუთითა ხელწერილის იმ ნაწილზე, სადაც აღნიშნულია, რომ გამსხვისებელი უტოვებს საცხოვრებლად აღნიშნულ შენობას მოსარჩელეს, რაშიც ეს უკანასკნელი ვალდებულია, გადაუხადოს მას 20000 მანეთი ყოველგვარი გაფორმების ხარჯების შემდეგ, საიდანაც გამსხვისებელმა მიიღო 18000 მანეთი. ამრიგად, ხელწერილის შინაარსი, მიუხედავად იმისა, რომ მასში პირდაპირ არ არის მითითებული, რომ გამსხვისებელმა მოსარჩელეს მიჰყიდა საცხოვრებელი სახლი, ცხადად მიუთითებს, რომ მხარეები საცხოვრებელი სახლის საკუთრებაში გადაცემაზე – მის „გაფორმებაზე“ შეთანხმდნენ, რაც სწორედ უძრავი ნივთის ნასყიდობისათვის დამახასიათებელი სამართლებრივი შედეგია.

34. საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების მიუხედავად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ არ არსებობს სადავო უძრავ ნივთზე მოსარჩელის საკუთრების უფლების აღიარების საფუძველი. უძრავ ნივთზე საკუთრების უფლების წარმოშობის საფუძველად მოსარჩელე გამსხვისებლის მიერ შედგენილ ხელწერილზე მიუთითებს და განმარტავს, რომ იგი ამ ხელწერილის საფუძველზე 1991 წლიდან მართლზომიერად ფლობს სადავო უძრავ ქონებას, შესაბამისად, სსკ-ის 1513-ე მუხლის საფუძველზე ამ უძრავი ნივთის მესაკუთრედ მიიჩნევა.

35. სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს უზენაეს სასამართლო განმარტებაზე სსკ-ის 1513-ე მუხლთან დაკავშირებით. საკასაციო სასამართლომ არაერთგზის განმარტა: უპირველეს ყოვლისა, უნდა აღინიშნოს, რომ ამ ნორმის მიზანია, აღადგინოს სამართლებრივი წესრიგი იმ ურთიერთობებში, რომლებიც წარმოიშვნენ მოქმედი სამოქალაქო კოდექსით გაუქმებული ნორმატიული აქტების საფუძველზე. ამ კოდექსის ამოქმედებამდე მოქმედი სამოქალაქო სამართლის კოდექსისა და მიწის შესახებ კანონმდებლობის საფუძველების შესაბამისად, სახელმწიფოსაგან მფლობელობაში მიღებული

მიწის ნაკვეთის მესაკუთრე რჩებოდა სახელმწიფო, ხოლო ამ მიწის ნაკვეთზე აღმართული საცხოვრებელი სახლის მესაკუთრეს წარმოადგენდა მოქალაქე. სსკ-ის 150-ე მუხლის მეორე ნაწილის თანახმად, მიწის ნაკვეთის არსებით შემადგენელ ნაწილს განეკუთვნება შენობა-ნაგებობანი და ნივთები, რომლებიც მყარადაა დაკავშირებული მიწასთან და არ არის გამიზნული დროებითი სარგებლობისათვის, რაც ხელშეკრულებითაც შეიძლება განისაზღვროს. შესაბამისად, ის მიწის ნაკვეთი, რომელზეც აღმართულია შენობა-ნაგებობა, არ შეიძლება იყოს ცალკე უფლების ობიექტი, გარდა კანონით გათვალისწინებული შემთხვევებისა. ამიტომ მოქმედი სსკ-ის 1513-ე მუხლი უთითებს ფიზიკურ პირთა კანონიერ სარგებლობაში არსებულ მიწის ნაკვეთებზე. „კანონიერ სარგებლობაში“, უპირველეს ყოვლისა, იგულისხმება ინდივიდუალური ბინათმშენებლობისათვის კანონით დადგენილი წესით გამოყოფილი მიწის ნაკვეთები, შესაბამისად, კანონის საწინააღმდეგოდ (იმ დროს მოქმედი, ზემოთ განხილული) მოპოვებული სარგებლობა არ წარმოადგენს ამ ნორმით გათვალისწინებული შედეგის წინაპირობას. ამდენად, როგორც უკვე აღინიშნა, იმ დროს მოქმედი მიწის შესახებ კანონმდებლობის თანახმად, მიწის მფლობელს უფლება ჰქონდა, მხოლოდ დროებით სარგებლობაში გადაეცა მიწის ნაკვეთი, წინააღმდეგ შემთხვევაში, გარიგება, რომლითაც ხდებოდა ამ მიწის ნაკვეთებზე ნასყიდობის, გაცვლის, ჩუქების, გირავნობის ხელშეკრულებების დადება, ბათილი იყო (სუსგ ას-59-58-2014 29 ივნისი, 2015 წელი, სუსგ №ას-439-415-2013, 30 ოქტომბერი, 2013 წელი).

36. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ სსკ-ის 1513-ე მუხლის შინაარსიდან და მისი ზემოაღნიშნული განმარტებიდან გამომდინარე, მხოლოდ მფლობელობა, თუნდაც მართლზომიერი, არ წარმოშობს საკუთრების უფლებას საცხოვრებელ სახლზე და მიწის ნაკვეთზე, არამედ საცხოვრებელ სახლზე საკუთრების უფლების არსებობა წარმოადგენს ამ მუხლის საფუძველზე მიწის ნაკვეთზე საკუთრების უფლების მოპოვების წინაპირობასაც – მიწის ნაკვეთები ჩაითვლება იმ პირთა საკუთრებად, რომლებზეც კანონით დადგენილი წესით არის აღრიცხული საცხოვრებელ სახლზე საკუთრების უფლება, რასაც, როგორც ზემოთ აღინიშნა, ჰქონდა ერთი მიზანი, საცხოვრებელი სახლები და მათ ასაშენებლად კანონით დადგენილი წესით სახელმწიფოსაგან კანონიერ სარგებლობაში გადაცემული მიწის ნაკვეთები გამხდარიყო ერთი უფლების ობიექტი (სსკ-ის 150-ე მუხლი), განსხვავებით სამოქალაქო კოდექსის ამოქმედებამდე არსებული მოწესრიგებისგან, როცა მიწის ნაკვეთები მხოლოდ სახელმწიფოს საკუთრებაში შეიძლებოდა ყოფილო, ხოლო მოქალაქეებს ჰქონდა მხოლოდ სახელმწიფოს კუთვნილ მიწაზე საცხოვრებელი სახლის საკუთრების უფლება.

37. საცხოვრებელ სახლზე საკუთრების უფლების წარმოშობა კი სამოქალაქო კოდექსის ამოქმედებამდეც დაკავშირებული იყო რეგისტრაციასთან, რასაც ახორციელებდნენ სახალხო დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოს აღმასრულებელი ორგანოები, სსრ სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 131-ე მუხლის მე-3 ნაწილით, თუ ნივთის გასხვისების

ხელშეკრულება მოითხოვს რეგისტრაციას, საკუთრების უფლება წარმოიშობა რეგისტრაციის მომენტიდან, ამავე კოდექსის 239-ე მუხლი პირველი ნაწილით, ქალაქში ან ქალაქის ტიპის დაბაში მდებარე საცხოვრებელი სახლის (სახლის ნაწილის) ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულება დადასტურებული უნდა იქნეს სანოტარო წესით რეგისტრირებულ უნდა იქნეს სახალხო დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტში სამი თვის ვადაში სანოტარო წესით დადასტურების დღიდან.

38. რაც შეეხება მისი ნაკვეთის სარგებლობაში გადაცემას, საცხოვრებელი სახლის გასხვისების შემთხვევაში, მიწის ნაკვეთის სარგებლობაში გადაცემის წესს არეგულირებდა იმ დროს მოქმედი მიწის შესახებ კანონმდებლობა, რომლის საფუძვლების მე-3 მუხლის თანახმად, მოქალაქეს მიწის ნაკვეთი სარგებლობაში გადაეცემოდა ამ საფუძვლებისა და მოკავშირე რესპუბლიკების კანონმდებლობით დადგენილი წესით. ამ საფუძვლების მე-20 მუხლის თანახმად, მოქალაქეს უფლება ჰქონდა, საცხოვრებელი სახლის მშენებლობისათვის მიეღო მფლობელობაში მიწის ნაკვეთი და ესარგებლა ამ მიწის ნაკვეთით სიცოცხლის ბოლომდე მემკვიდრეობით გადაცემის უფლებით. შენობა-ნაგებობაზე საკუთრების უფლების გადაცემით გადადიოდა, ასევე მიწის ნაკვეთზე მფლობელობის უფლება (საფუძვლების მე-10 მუხლი). მიწის კოდექსის 96-ე მუხლით (დასახლებული პუნქტების (ქალაქის, ქალაქის ტიპის დაბის, სასოფლო დასახლებული პუნქტის) მიწები), ქალაქის მიწაზე არსებული ნაგებობების საკუთრების უფლების გადასვლისას გადადის ასევე მიწის ნაკვეთით ან მისი ნაწილით სარგებლობის უფლებაც.

39. სააპელაციო პალატამ უდავოდ დაადგინა, რომ მხარეთა შორის არ დადებული ნამდვილი ხელშეკრულება, რომელიც წარმოშობდა ნასყიდობის სამართლებრივ შედეგებს, შესაბამისად, არ არსებობს სადავო უძრავ ნივთზე მოსარჩელის საკუთრების უფლების აღიარების საფუძველი. აქედან გამომდინარე, მოსარჩელეს არ გააჩნია არც სარჩელით სადავო სამკვიდრო მოწმობის და არც უძრავ ნივთზე დადებული გარეგებების ბათილად ცნობის იურიდიული ინტერესი, რადგან მათი ბათილად ცნობის შემთხვევაშიც არ არსებობს მიკუთვნებითი სარჩელის დაკმაყოფილების წინაპირობები.

40. სააპელაციო სასამართლომ აქვე განმარტა, რომ სსკ-ის 1513-ე მუხლი არ წარმოადგენს დამფუძნებელ ნორმას, რომლის შესაბამისად მოსარჩელე უფლებამოსილია, წარმოდგენილი ხელწერილის საფუძველზე მოითხოვოს საკუთრების უფლებს გადაცემა უძრავ ნივთზე.

41. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ ფორმალური ნასყიდობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, მხარეთა სამართლებრივი უფლებამოსილებები განსაზღვრულია „საცხოვრებელი სადგომით სარგებლობისას წარმოშობილი ურთიერთობების შესახებ“ საქართველოს კანონით, რომელიც აწესრიგებს საცხოვრებელი სადგომის მესაკუთრესა და მოსარგებლეს შორის 1921 წლის 25 თებერვლიდან 1997 წლის 25 ნოემბრამდე წარმოშობილ იმ ურთიერთობებს, რომლებიც სპეციალურ სამართლებრივ მოწესრიგებას მოითხოვს. თუმცა პალატამ მიიჩნია, რომ წარმოდგენილი სარჩელის

ფარგლებში ამ კანონიდან გამომდინარე მხარეთა უფლება/მოვალეობების განსაზღვრა შეუძლებელია.

42. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდგომ – სსსკ) მე-4 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის საფუძველზე. მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლობებით, დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული მოთხოვნები, მოსაზრებები თუ მტკიცებულებები. მხარეები თვითონვე განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები.

43. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საქმის განმხილველი სასამართლოსათვის სავალდებულოა სარჩელის ფაქტობრივი საფუძვლები. სარჩელის საფუძველი არის იმ ფაქტების ერთობლიობა, რომლებიც ასაბუთებენ, ამართლებენ ფაქტობრივად მოსარჩელის სასარჩელო მოთხოვნას, აქედან გამომდინარე, სარჩელის საფუძვლის შეცვლა ნიშნავს იმ ფაქტობრივი გარემოებების შეცვლას, რომლებიც თავდაპირველად იყო მითითებული მოსარჩელის მიერ თავის სარჩელში.

44. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ საქმის განმხილველი სასამართლო შეზღუდულია მხოლოდ მხარის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებებით, რაც შეეხება სამართლის ნორმების გამოყენებას, სასამართლო, საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების შეფასებით, ადგენს თუ რა სამართლებრივი ურთიერთობა არსებობს მხარეთა შორის და ამ ურთიერთობის მარეგულირებელი სამართლებრივი ნორმების საფუძველზე აკმაყოფილებს ან არ აკმაყოფილებს სარჩელს. მხარეთა შორის არსებული ურთიერთობის შეფასება შედის სასამართლოს კომპეტენციაში და მხარის მიერ არასწორი ნორმატიული საფუძვლის მითითება არ შეიძლება გახდეს სარჩელზე უარის თქმის საფუძველი, თუმცა სასამართლოს აღნიშნული დისკრეცია უნდა განხორციელდეს იმგვარად, რომ მოპასუხეს არ შეეზღუდოს კონკრეტულ საკითხზე შესაგებლის წარდგენის კანონმდებლობით განსაზღვრული უფლებამოსილება. საქმეზე გადაწყვეტილება მიღებულ უნდა იქნეს შეჯიბრებითობის პრინციპის სრულად რეალიზაციის პირობებში. (სუსგ საქმე №ას-1350-1275-2012, 25 მარტი, 2013 წელი).

45. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მხარეთა უფლება-ვალდებულებების განსაზღვრა მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების ფარგლებში „საცხოვრებელი სადგომით სარგებლობისას წარმოშობილი ურთიერთობების შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე დაარღვევდა საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებულ მხარეთა შეჯიბრებითობის პრინციპს და შეუზღუდავდა მოპასუხეებს უფლებას, წარმოედგინათ თავიანთი პოზიცია და შესაგებელი, აღნიშნული კანონიდან გამომდინარე, მათი უფლებების რეალიზაციის კუთხით, ამასთან ასეთი შეუძლებელიცაა რადგან, მოსარჩელის მიერ არ არის მითითებული და წარმოდგენილი მოსარგებლედ ცნობასთან დაკავშირებით ხსენებული კანონის საფუძველზე დავის

გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე წინაპირობები.

კასატორის მოთხოვნა და საფუძვლები:

46. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე მოსარჩელემ შეიტანა საკასაციო საჩივარი, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება შემდეგი საფუძვლებით:

47. კასატორის განმარტებით, არც პირველი ინსტანციის და არც სააპელაციო სასამართლომ არ მიიჩნია დადგენილად საქმისათვის მნიშვნელოვანი გარემოებები და სამართლებრივად არასწორად შეაფასა საქმეში წარმოდგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და მტკიცებულებები.

48. სსსკ-ის 393-394-ე მუხლებზე მითითებით, კასატორმა აღნიშნა, რომ გასაჩივრებული განჩინება უკანონოა, დაუსაბუთებელია და მისი დასაბუთება იმდენად არასრულია, რომ შეუძლებელია სამართლებრივი საფუძვლიანობის შემოწმება, ვინაიდან იგი მიღებულია საქმის მასალების შესწავლის გარეშე, რაც ეწინააღმდეგება სსსკ-ის 102-ე და 105-ე მუხლებით დადგენილ წესს. შესაბამისად, კასატორმა მიიჩნია, რომ გასაჩივრებული განჩინება მიღებულია მატერიალური და საპროცესო ნორმების მნიშვნელოვანი დარღვევით, რასაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის არსებით შედეგზე.

49. კასატორის მოსაზრებით, განსახილველი ქონებრივ-სამართლებრივი დავა მნიშვნელოვანია სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებისათვის და მიღებული გადაწყვეტილებები განსხვავდება ამ კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან.

50. კასატორი არ დაეთანხმა გასაჩივრებული განჩინებით დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებებს. მხარის მითითებით, მამკვიდრებლის სახელზე ირიცხებოდა 177 კვ.მ საცხოვრებელი ბინა და 2 713 კვ.მ მიწის ნაკვეთი (იხ. ტექალრიცხვის ბარათის 20/12-1973 ცნობა-დახასიათება). მას ჰყავდა ორი შვილი. მამკვიდრებლის შვილი გარდაიცვალა 1990 წლის 22 დეკემბერს, ხოლო მესამე მოპასუხის მეუღლე – 2010 წლის 8 ოქტომბერს. ისინი ცხოვრობდნენ ცალ-ცალკე ოჯახებად და ერიცხებოდათ საკუთრებაში სხვადასხვა ქონება. მამკვიდრებლის გარდაცვალების შემდეგ მათ კანონით დადგენილ ვადაში სამკვიდრო მოწმობის მიღების მიზნით სანოტარო ბიუროსათვის არ მიუმართავთ, თუმცა ფაქტობრივად ცალ-ცალკე დაუფლნენ სამკვიდრო ქონებას და თავიანთ წილ მემკვიდრეობას განკარგავდნენ.

51. მამკვიდრებლის შვილის გარდაცვალების შემდგომ მის წილ სამკვიდროს ფლობდა და განკარგავდა მისი მეუღლე, რომელმაც 1991 წელს ფორმალური ნასყიდობის ხელშეკრულებით სადავო საცხოვრებელი ბინა და 0,15 ჰა მიწის ნაკვეთი მიჰყიდა კასატორს. აღნიშნული მომენტიდან დღემდე მოსარჩელე ცხოვრობს მითითებულ სახლში, თუმცა საკუთრების უფლების აღრიცხვა, მამკვიდრებლის შვილის მეუღლის გარდაცვალების გამო, ვერ შეძლო.

52. კასატორის განმარტებით, პირველი მოპასუხის სიდედრმა შეცდომაში შეიყვანა საჯარო რეესტრი, როდესაც არასწორად მიუთითა სადავო ქონების მისამართის მონაცემები.

53. კასატორმა იშუამდგომლა სასამართლოს წინაშე მოცემული საქმის საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატისათვის გადაცემისა და ზეპირი მოსმენით განხილვის შესახებ.

54. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 22 ოქტომბრის განჩინებით მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 396-ე მუხლით და ამავე კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად. ამავე განჩინებით დადგინდა, რომ კასატორი სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან გათავისუფლებულია.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

55. საკასაციო სასამართლომ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, შეამოწმა საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის საკითხი და თვლის, რომ იგი დაუშვებლად უნდა იქნეს მიჩნეული შემდეგ გარემოებათა გამო:

56. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ საქმეში წარმოდგენილი ცნობა-დახასიათების თანახმად, 2713 კვ.მ მიწის ნაკვეთი და მასზე არსებული 177 კვ.მ საცხოვრებელი სახლი წარმოადგენდა მამკვიდრებლის საკუთრებას.

57. მამკვიდრებლის შვილებმა მიიღეს სამკვიდრო, ხოლო მამკვიდრებლის შვილის სამკვიდრო მიიღო მისმა მეუღლემ.

58. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ სადავო ნივთის მესაკუთრე მამკვიდრებელი გარდაიცვალა 1965 წლის 12 ოქტომბერს. მისი პირველი რიგის მემკვიდრეები იყვნენ შვილები. მესამე მოპასუხის მეუღლე გარდაიცვალა 2010 წლის 8 ოქტომბერს, ხოლო მეორე მემკვიდრე – 1990 წლის 22 ნოემბერს.

59. მოპასუხეთა წარმომადგენელმა განმარტა, რომ ძმები საცხოვრებელ სახლში ცხოვრობდნენ მესამე მოპასუხის მეუღლის სხვა ქალაქში გადასვლამდე, რის შემდეგაც მამკვიდრებლის შვილი გადავიდა ძმის მიერ აშენებულ სახლში.

60. მოპასუხეთა განმარტებითვე, მესამე მოპასუხის მეუღლემ მამკვიდრებლის სახელზე აღრიცხული მიწის ნაკვეთის ნაწილზე ახალი საცხოვრებელი სახლი 1991-92 წლებში ააშენა, რაც მოგვიანებით აღირიცხა კიდევ მის საკუთრებად 1028 კვ.მ მიწის ნაკვეთთან ერთად და მიენიჭა მისამართი გ-----ის ქ. №---. ამრიგად, მოპასუხის განმარტებითვე დგინდება, რომ 1991-92 წლამდე სხვა სახლი, გარდა მამკვიდრებლის კუთვნილი სახლისა, გ-----ის ქ. 37-ში არ არსებობდა. შესაბამისად, სააპელაციო პალატამ დადგენილად

მიიჩნია, რომ მამკვიდრებლის გარდაცვალების დროს (1965 წ.) და შემდეგაც, მესამე მოპასუხის მეუღლე და მამკვიდრებლის შვილის მეუღლე სადავო საცხოვრებელ სახლში ცხოვრობდნენ, რადგან მოპასუხეები არ მიუთითებენ და არც საქმის მასალებით დასტურდება, რომ ისინი 1965-1991 წლებში არ ცხოვრობდნენ ბაკურიანში, ან მათ საკუთრებაში ან მფლობელობაში იყო სხვა სახლი, სადაც ისინი ცხოვრობდნენ. ამრიგად, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მამკვიდრებლის შვილმა ფაქტობრივი დაუფლების გზით მიიღო მამის სამკვიდრო.

61. პირველი ინსტანციის სასამართლოში მოწმედ დაკითხული გამსხვისებლის შვილის ჩვენებით დგინდება, რომ გამსხვისებელი 1991-92 წლებამდე ცხოვრობდა ბაკურიანში, შემდეგ მან დედა გადაიყვანა თავისთან, მოსარჩელის ოჯახმა საცხოვრებელი სახლი დაიკავა სწორედ მას შემდეგ, რაც გამსხვისებელმა დატოვა იგი. ამრიგად, მოწმის ჩვენებით დგინდება, მამკვიდრებლის შვილის გარდაცვალების შემდეგ, მისი მეუღლე სწორედ სადავო სახლში ცხოვრობდა, რითაც დასტურდება, რომ მან ფაქტობრივი დაუფლების გზით მიიღო ქმრის კუთვნილი სამკვიდრო ქონება.

62. მხარეთა განმარტებების საფუძველზე სააპელაციო პალატამ დაადგინა, რომ მამკვიდრებლის გარდაცვალების მომენტისათვის გ----ის ქ.№37 (19)-ში მხოლოდ ერთი საცხოვრებელი სახლი არსებობდა და მოსარჩელეც სხვა გარემოებაზე არ მიუთითებს და არც შესაბამისი მტკიცებულებები წარმოუდგენია სასამართლოსათვის, სააპელაციო პალატამ დაადგინა, რომ მამკვიდრებლის გარდაცვალების შემდეგ, ვიდრე მემკვიდრე ააშენებდა მეორე სახლს, იგი ცხოვრობდა მამის სახელზე რიცხულ სახლში, რითაც დგინდება, რომ მან ფაქტობრივი დაუფლების გზით მიიღო მამის სამკვიდრო.

63. სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, უდავოა, რომ მოსარჩელე სადავო საცხოვრებელ სახლს და მიწის ნაკვეთს ფლობს 1991 წლიდან გამსხვისებელთან დადებული ფორმადაუცველი ნასყიდობის ხელშეკრულების საფუძველზე.

64. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი გარკვეულ შეზღუდვებს აწესებს საკასაციო საჩივრის დასაშვებობასთან დაკავშირებით, კერძოდ, 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ ან არაქონებრივ დავაზე დასაშვებია, თუ კასატორი დაასაბუთებს, რომ: ა) საქმე მოიცავს სამართლებრივ პრობლემას, რომლის გადაწყვეტაც ხელს შეუწყობს სამართლის განვითარებას და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებას; ბ) საქართველოს უზენაეს სასამართლოს მანამდე მსგავს სამართლებრივ საკითხზე გადაწყვეტილება არ მიუღია; გ) საკასაციო საჩივრის განხილვის შედეგად მოცემულ საქმეზე სავარაუდოა მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან განსხვავებული გადაწყვეტილების მიღება; დ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; ე) სააპელაციო

სასამართლომ საქმე განიხილა მატერიალური ან/და საპროცესო სამართლის ნორმების მნიშვნელოვანი დარღვევით, რასაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; ვ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციას და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალს; ზ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე.

65. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არც ერთი ზემოთ მითითებული საფუძვლით.

66. საკასაციო საჩივარში მითითებული პრეტენზიებიდან საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს მხოლოდ იმ პრეტენზიებზე, რომლებიც მოცემული დავის გადასაწყვეტად სამართლებრივად მნიშვნელოვანია. ამასთან, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადაწყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად.

67. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ კასატორს დასაშვები და დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია არ წარმოუდგენია გასაჩივრებული განჩინების მიმართ სადავო უძრავ ნივთის მესაკუთრედ მოსარჩელის აღიარების ნაწილში.

68. გასაზიარებელია სააპელაციო პალატის მსჯელობა, რომ სადავო უძრავ ნივთზე მოსარჩელესა და გამსხვილებელს შორის დადებული ხელწერილიდან გამომდინარეობს გამსხვიებლის განზრახვა, უძრავი ნივთის განკარგვასთან დაკავშირებით, რაც სწორედ უძრავი ნივთის ნასყიდობისათვის დამახასიათებელი სამართლებრივი შედეგია, თუმცა უძრავი ქონების მხოლოდ მართლზომიერად ფლობა მასზე საკუთრების უფლების მოპოვების საფუძველი ვერ გახდება.

69. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ დადგენილ სტაბილურ პრაქტიკას შეესაბამება და ეფუძნება გასაჩივრებული განჩინების მოტივაცია სსკ-ის ამოქმედებამდე არსებული მიწის ნაკვეთსა და მასზე განლაგებულ შენობაზე საკუთრების უფლების მოპოვების წესების შესახებ, შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო პალატის აღნიშნულ დასაბუთებას და განმარტავს, რომ როგორც სსკ-ის მიღებამდე, ისე ამჟამად მოქმედი კანონმდებლობა უძრავი ნივთზე საკუთრების უფლების წარმოშობას რეგისტრაციის ფაქტის აუცილებლობას უკავშირებს, რაც განსახილველ შემთხვევაში არ დადასტურდა.

70. ამდენად, წინამდებარე სარჩელის სამართლებრივი საფუძვლების შეფასების შედეგად სააპელაციო პალატამ მართებულად მიიჩნია, რომ სარჩელის დაკმაყოფილების იურიდიული წინაპირობა ვერ დადასტურდა და აღნიშნული მსჯელობა კასატორმა სათანადოდ ვერ გააქარწყლა.

71. საკასაციო სასამართლო ეთანხმება გასაჩივრებული განჩინების დასაბუთებას, რომ ფორმალური ნასყიდობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, მხარეთა სამართლებრივი უფლება-მოვალეობები განსაზღვრულია „საცხოვრებელი სადგომით სარგებლობისას წარმოშობილი ურთიერთობების შესახებ“ საქართველოს კანონით, რომელიც აწესრიგებს საცხოვრებელი სადგომის მესაკუთრესა და მოსარგებლეს შორის 1921 წლის 25 თებერვლიდან 1997 წლის 25 ნოემბრამდე წარმოშობილ იმ ურთიერთობებს, რომლებიც სპეციალურ სამართლებრივ მოწესრიგებას მოითხოვს. თუმცა პალატამ მიიჩნია, რომ წარმოდგენილი სარჩელის ფარგლებში ამ კანონიდან გამომდინარე მხარეთა უფლება/მოვალეობების განსაზღვრა შეუძლებელია.

72. სსსკ-ის მე-4 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის საფუძველზე. მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლობებით, დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული მოთხოვნები, მოსაზრებები თუ მტკიცებულებები. მხარეები თვითონვე განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები.

73. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საქმის განმხილველი სასამართლოსათვის სავალდებულოა სარჩელის ფაქტობრივი საფუძვლები. სარჩელის საფუძველი არის იმ ფაქტების ერთობლიობა, რომლებიც ასაბუთებენ, ამართლებენ ფაქტობრივად მოსარჩელის სასარჩელო მოთხოვნას, აქედან გამომდინარე, სარჩელის საფუძვლის შეცვლა ნიშნავს იმ ფაქტობრივი გარემოებების შეცვლას, რომლებიც თავდაპირველად იყო მითითებული მოსარჩელის მიერ თავის სარჩელში.

74. საქმის განმხილველი სასამართლო შეზღუდულია მხოლოდ მხარის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებებით, რაც შეეხება სამართლის ნორმების გამოყენებას, სასამართლო, საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების შეფასებით, ადგენს თუ რა სამართლებრივი ურთიერთობა არსებობს მხარეთა შორის და ამ ურთიერთობის მარეგულირებელი სამართლებრივი ნორმების საფუძველზე აკმაყოფილებს ან არ აკმაყოფილებს სარჩელს. მხარეთა შორის არსებული ურთიერთობის შეფასება შედის სასამართლოს კომპეტენციაში და მხარის მიერ არასწორი ნორმატიული საფუძვლის მითითება არ შეიძლება გახდეს სარჩელზე უარის თქმის საფუძველი, თუმცა სასამართლოს აღნიშნული დისკრეცია უნდა განხორციელდეს იმგვარად, რომ მოპასუხეს არ შეეზღუდოს კონკრეტულ საკითხზე შესაგებლის წარდგენის კანონმდებლობით განსაზღვრული უფლებამოსილება. საქმეზე გადაწყვეტილება მიღებულ უნდა იქნეს შეჯიბრებითობის პრინციპის სრულად რეალიზაციის პირობებში. (სუსგ საქმე №ას-1350-1275-2012, 25 მარტი, 2013 წელი).

75. მხარეთა უფლება-ვალდებულების განსაზღვრა მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებების ფარგლებში „საცხოვრებელი

სადგომით სარგებლობისას წარმოშობილი ურთიერთობების შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე დაარღვევდა საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებულ მხარეთა შეჯიბრობითობის პრინციპს და შეუზღუდავდა მოპასუხეებს უფლებას, წარმოედგინათ თავიანთი პოზიცია და შესაგებელი, აღნიშნული კანონიდან გამომდინარე, მათი უფლებების რეალიზაციის კუთხით, ამასთან ასეთი შეუძლებელიცაა რადგან, მოსარჩელის მიერ არ არის მითითებული და წარმოდგენილი მოსარგებლედ ცნობასთან დაკავშირებით ხსენებული კანონის საფუძველზე დავის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე წინაპირობები.

76. საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო პალატის დასაბუთებას აღიარებითი სარჩელის განხილვისას იურიდიული ინტერესის არსებობის შემოწმებასთან დაკავშირებით და განმარტავს, რომ დავის მიმართ იურიდიული ინტერესის არსებობის შემოწმება განეკუთვნება სამართლის საკითხს, შესაბამისად, ვიდრე საქმის განმხილველი სასამართლო სარჩელის საფუძვლიანობას შეამოწმებს, მნიშვნელოვანია, შეფასდეს, აქვს თუ არა მოსარჩელეს ნამდვილი იურიდიული ინტერესი დავის მიმართ და უზრუნველყოფს თუ არა მოსარჩელის მოთხოვნა ამ ინტერესის დაკმაყოფილებას.

77. აღიარებითი სარჩელის შემთხვევაში, იურიდიული ინტერესის არსებობა განპირობებულია არა ზოგადად მხარის ინტერესით, არამედ მატერიალურ-სამართლებრივი დანაწესით, რომლის შედეგის რეალიზაცია შესაძლებელია აღიარებითი სარჩელის აღძვრით. მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმით განსაზღვრული უფლების დაცვას უნდა ემსახურობდეს აღიარებითი სარჩელი.

78. სსსკ-ის 180-ე მუხლი ადგენს აღიარებითი სარჩელის იურიდიული ინტერესის განმსაზღვრელ კრიტერიუმებს რომელთაც განეკუთვნება შემდეგი: ა) მოსარჩელეს უნდა ედავებოდნენ უფლებაში; ბ) დავის არსებობა უნდა ქმნიდეს მოსარჩელის უფლების მომავალში დარღვევის რეალურ საშიშროებას; გ) აღიარებითი სარჩელის გადაწყვეტა დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალება უნდა იყოს, კერძოდ, გადაწყვეტილების შედეგად სრულად გარკვეული შედეგი უნდა დგებოდეს მხარისათვის, აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილება უნდა ქმნიდეს იმ უფლებისა თუ ურთიერთობის განსაზღვრულობას, რაც მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის წარმოშობილი დავის გამო ირღვევა (სუსგ 19.03.2015წ. საქმე №ას-838-802-2014).

79. საკასაციო პალატა ზემოაღნიშნული ნორმის განმარტების შედეგად აღნიშნავს, რომ აღიარებითი სარჩელის დაკმაყოფილებით, მოსარჩელემ უნდა განახორციელოს კონკრეტული უფლება და ამ უფლების განხორციელება დაკავშირებული უნდა იყოს უშუალოდ აღიარებითი სარჩელით მოთხოვნილი უფლების აღიარებასთან. იურიდიული ინტერესის არსებობის დადგენისათვის უპირატესად უნდა გაირკვეს, გაუმჯობესდება თუ არა მოსარჩელის სამართლებრივი მდგომარეობა მისი აღიარებითი მოთხოვნის დაკმაყოფილების შემთხვევაში (სუსგ 1.07.2015წ. საქმე №ას-17-14-2015).

80. განსახილველ შემთხვევაში საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო პალატის მსჯელობას, რომ განსახილველი სარჩელი სამკვიდრო მოწმებისა და უძრავ ქონებასთან დაკავშირებული გარიგებების ბათილად ცნობის შესახებ აღიარებითი ხასიათისაა და საჭიროებს იურიდიული ინტერესის დადასტურებას.

81. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოცემული დავის ფარგლებში სასარჩელო პრეტენზიას არ გააჩნია სადავო სამკვიდრო მოწმობისა და უძრავ ნივთზე დადებული გარიგებების ბათილად ცნობის იურიდიული ინტერესი, რადგან მითითებულ ნაწილში სარჩელის დაკმაყოფილება ვერ გახდება მოსარჩელის ძირითადი მიზნის – უძრავ ქონებაზე საკუთრების უფლების მოპოვების გარანტი და მხარისათვის სასურველი შედეგის მომტანი.

82. ამდენად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე არ არის განხილული მნიშვნელოვანი მატერიალური ან/და საპროცესო დარღვევებით, ვერც კასატორი მიუთითებს რაიმე ისეთ დარღვევაზე, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე, რის გამოც საკასაციო საჩივარს არა აქვს წარმატების პერსპექტივა.

83. კასატორმა ვერ დაასაბუთა, რომ სააპელაციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციასთან და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალთან წინააღმდეგობაში მოდის.

84. ამასთან, საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისით და არც იმ საფუძვლით, რომ საკასაციო სასამართლოს მსგავს საკითხზე ჯერ არ უმსჯელია და გადაწყვეტილება არ მიუღია. შესაბამისად, მოცემულ საქმეზე არ არსებობს ვარაუდი, რომ საკასაციო საჩივრის განხილვის შემთხვევაში მოსალოდნელია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს უკვე არსებული პრაქტიკისაგან განსხვავებული გადაწყვეტილების მიღება.

85. ამავდროულად, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება არ განსხვავდება საკასაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი პრაქტიკისაგან.

86. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, დაუშვას წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი, რის გამოც მას უარი უნდა ეთქვას განხილვაზე.

87. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ სსსკ-ის 408-ე მუხლის მესამე ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლოს შეუძლია გადაწყვეტილება გამოიტანოს საქმის ზეპირი მოსმენის გარეშე. სასამართლომ საქმის ზეპირი მოსმენის გარეშე განხილვის შესახებ წინასწარ უნდა აცნობოს მხარეებს.

88. მითითებული ნორმა ადგენს საკასაციო სასამართლოში საქმის განხილვის ფორმას და შესაძლებლობას აძლევს საკასაციო პალატას, დავა

განიხილოს მხარეთა დასწრების გარეშე, რის თაობაზეც სასამართლომ წინასწარ უნდა აცნობოს მხარეებს.

89. მოცემულ შემთხვევაში საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 22 ოქტომბრის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სსსკ-ის 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად. ამავე განჩინებით დადგინდა, რომ საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის საკითხი განხილულ უნდა იქნეს ზეპირი მოსმენის გარეშე. ამდენად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრის განსახილველად სასამართლო სხდომის ჩატარების აუცილებლობა არ არსებობდა.

90. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სსსკ-ის 408-ე მუხლით დადგენილი მოწესრიგება ემყარება საკასაციო სამართალწარმოების ბუნებას, კერძოდ, საკასაციო სასამართლო არ წარმოადგენს ფაქტების დამდგენ სასამართლოს, არამედ მისი მსჯელობის საგანი საქმეში არსებული ფაქტობრივი გარემოებების სწორი სამართლებრივი შეფასებაა. ამასთან, სსსკ-ის 407-ე მუხლით განსაზღვრულია შემოწმების ფაქტობრივი საფუძველი, რომლის შესაბამისად: „საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა -განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლოთა გადაწყვეტილებებში ან სხდომათა ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები“. ამ დანაწესის მიხედვით, საკასაციო სასამართლოს შემოსაზღვრული აქვს კანონმდებლის მიერ ის პროცესუალურსამართლებრივი ფარგლები, რომელშიც უნდა იმსჯელოს საბოლოო ინსტანციის სასამართლომ. ამგვარი პროცესუალური ჩარჩოა ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოთა გადაწყვეტილებები, მხარეთა ის განმარტებები, რომლებიც ასახულია სხდომის ოქმებში და სასამართლოების გადაწყვეტილებებში.

91. მოხმობილი ნორმის მეორე ნაწილის დეფინიციით: „სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება)“. განსახილველ დავაში კასატორები არიან მოპასუხეები, შესაბამისად, მათ მიერ წამოყენებული საკასაციო პრეტენზიის არსებითად განხილვის შეფასების ეტაპზე, თუკი საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ საქმის მასალების მიხედვით, დასადგენია გარკვეული ფაქტობრივი გარემოებები, რაც როგორც წინამდებარე განჩინების მე-9 პუნქტში აღინიშნა, არ განეკუთვნება საკასაციო სასამართლოს კომპეტენციას, იგი საქმეს ხელახლა განსახილველად დააბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, რადგან საკასაციო სასამართლო არ არის შეზღუდული კასატორთა მოთხოვნით. სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები, რომლებიც სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, სამართლებრივად უნდა შეფასდეს, შესაბამისი ნორმის მისადაგებით. აღნიშნული კი სწორედ საბოლოო ინსტანციის სასამართლოს

პრეროგატივაა.

92. შუამდგომლობის ავტორის მოსაზრება განსახილველი დავის ზეპირი მოსმენით დანიშვნის აუცილებლობის თაობაზე ვერ იქნება გაზიარებული, რადგან საკასაციო სასამართლოს „მინიჭებული აქვს პროცესუალური უფლებამოსილება საკასაციო საჩივარი განიხილოს და გადაწყვეტილება გამოიტანოს საქმის ზეპირი მოსმენის გარეშე, სასამართლოს ამ უფლებამოსილების წყაროა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 408-ე მუხლის მე-3 ნაწილი, რომლის კონსტიტუციასთან შესაბამისობის საკითხზე იმსჯელა საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ ერთ-ერთ გადაწყვეტილებაში და მიიჩნია, რომ საკასაციო საჩივრის ზეპირი მოსმენის გარეშე განხილვა არ ზღუდავს ადამიანის სასამართლოში მიმართვის კონსტიტუციურ უფლებას (იხ. საქმე N2/6/205.232, 03.07.2003წ.). საკასაციო პალატისათვის მინიჭებული ერთგვაროვანი პრაქტიკის ჩამოყალიბების როლის გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა დამატებით აღნიშნავს, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკასაციო საჩივარი შეიძლება ეფუძნებოდეს მხოლოდ იმას, რომ გადაწყვეტილება კანონის დარღვევითაა გამოტანილი. შესაბამისად, საკასაციო პალატა არ ამოწმებს საქმის ფაქტობრივ მხარეს, გადაწყვეტილების ფაქტობრივ საფუძველს, რის გამოც მხარეთა მონაწილეობის გარეშე, უფლებამოსილია გააკეთოს შეფასება და მიიღოს გადაწყვეტილება. ამ შემთხვევაში, არსებითია არ დაირღვეს პრინციპი, რომელსაც ემყარება სამოქალაქო საქმის წარმოება, კერძოდ კი, იგივე შეჯიბრებითობის პრინციპი. მით უფრო, რომ როცა მხარეები მიმართავენ საკასაციო ინსტანციის სასამართლოს, მათთვის წინასწარვეა ცნობილი, რომ საქმის განხილვა შეიძლება ზეპირი მოსმენის გარეშეც მოხდეს, თუ ამას სასამართლო მიიჩნევს საჭიროდ“ (სუსგ № ა-1915-ბ-8-2015, 22.07.2015წ.).

93. ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ განიხილა ერთ-ერთი განმცხადებლის პრეტენზია ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის პირველი დამატებითი ოქმითა (საკუთრების უფლება) და კონვენციის მე-6 მუხლით მინიჭებულ (სამართლიანი სასამართლოს უფლება) უფლებათა დარღვევასთან დაკავშირებით (იხ. Fრედინ ვ. შწედენ, 18.02.1991წ., განაცხადის N12033/86). განმცხადებლის პრეტენზია იმ არგუმენტს ეფუძნებოდა, რომ მას შეეზღუდა საქმის განხილვაში მონაწილეობის საპროცესო სამართლებრივი შესაძლებლობა, ხოლო სამოქალაქო უფლებათა სრულყოფილად რეალიზებისათვის, ყველასთვის ხელმისაწვდომი უნდა ყოფილიყო ზეპირი მოხსენებით წარდგომისა და, შესაბამისად, საქმის მხარეთა დასწრებით განხილვა. აღნიშნულ საქმეზე ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ დადგინა, რომ ვინაიდან მატერიალური თვალსაზრისით, განმცხადებლის მოთხოვნა შეეხებოდა საკუთრების უფლებას, რომელიც სამართლებრივი ბუნებით „სამოქალაქო“ ხასიათისა იყო, ამიტომ კონვენციის მე-6 მუხლით მინიჭებული უფლების დარღვევის საკითხიც სამოქალაქო ჭრილში უნდა განხილულიყო. ეს ყოველივე კი, ნათელს ჰფენდა იმას, რომ „წრფელი და ღრმააზროვანი“ კამათი (შეჯიბრი) მხარეთა შორის და საქმის

განმხილველი სასამართლოს წინაშე, გადამწყვეტი იყო თითოეულის უფლებათა დასადგენად. თუმცა საკვანძო საკითხი, მოცემული დავის სწორად გადაწყვეტისათვის, სასამართლოს მოსაზრებით, სწორედ იმაში მდგომარეობდა, რომ „წრფელ და ღრმააზროვან“ ზეპირ განხილვაზე სავალდებულო მოთხოვნა არ ვრცელდებოდა ზემდგომ და საბოლოო ინსტანციის სასამართლოზე.

94. ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ, საფრანგეთის მართლმსაჯულების სისტემაში საკასაციო სასამართლოს განსაკუთრებული როლის გათვალისწინებით, რომელიც შემოიფარგლებოდა იმის შეფასებით, სწორად იქნა გამოყენებული კანონი თუ არა, დასაშვებად მიიჩნია საკასაციო სასამართლოებში დამკვიდრებული საჩივრის განხილვის ფორმალური პროცედურა (ECTHR, ლევაგესანგარიის მომსახურება საფრანგეთის წინააღმდეგ, №21920/93, 1996 წლის 23 ნოემბრის გადაწყვეტილება, პარ. 48).

95. საქმეში „ჰერმი იტალიის წინააღმდეგ“ (დიდი პალატის 2006 წლის 18 ოქტომბრის გადაწყვეტილება) ადამიანის უფლებათა სასამართლომ მიიჩნია, რომ ზეპირი მოსმენის აუცილებლობა „დამოკიდებულია შესაბამისი სამართალწარმოების კონკრეტულ მახასიათებლებზე; მხედველობაში უნდა იყოს მიღებული ეროვნული მართლმსაჯულების მთლიანი სისტემა და მასში სააპელაციო სასამართლოს როლის მნიშვნელობა.“ როდესაც შესაბამისი სააპელაციო განხილვა მხოლოდ კანონის საკითხებს ეხება, ზეპირი მოსმენა, ზოგადად, არ მოითხოვება (ECTHE, აქსენი გერმანიის წინააღმდეგ, № 8273/78, 1983 წლის 8 დეკემბრის გადაწყვეტილება, პარ. 32).

96. კანონმდებლის ნება, სასამართლოს დისკრეციული უფლებამოსილების თაობაზე, ზეპირი მოსმენის გარეშე საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, ასახულია არა მხოლოდ საკასაციო, არამედ სააპელაციო სამართალწარმოების ეტაპზეც, „თუ სააპელაციო საჩივარი ემყარება კანონის დარღვევას და მოითხოვს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების (განჩინების) მხოლოდ სამართლებრივი თვალსაზრისით შემოწმებას, სააპელაციო სასამართლოს შეუძლია საქმე განიხილოს და გადაწყვეტილება მიიღოს ზეპირი მოსმენის გარეშე, რის შესახებაც წინასწარ უნდა აცნობოს მხარეებს. საქმის ზეპირი მოსმენის გარეშე განხილვის თარიღის შესახებ სააპელაციო სასამართლოს გამოაქვს განჩინება“ (იხ. სსსკ-ის 376 1 მუხლი).

97. განსახილველ შემთხვევაში, დადგენილია, რომ საქმის განხილვა საქალაქო და სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოებში განხორციელდა ზეპირი მოსმენით, მხარეთა დასწრებით, შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ მხარეთა კონსტიტუციური უფლება, მათივე მონაწილეობით საქმის განხილვაზე, დაცულია, მხარეებს სრულად აქვთ რეალიზებული საკუთარი საპროცესო უფლებები, ამდენად, სასამართლოს დისკრეციული უფლებამოსილების ფარგლებში, საკასაციო საჩივრის, ზეპირი მოსმენის გარეშე, არსებითად განხილვის შესახებ 2018 წლის 22 ოქტომბერს მიღებული განჩინება კანონიერია. ამიტომაც არ არსებობს საქმის ზეპირი განხილვის საფუძველი, რის გამოც წარმოდგენილი შუამდგომლობა არ უნდა იქნეს

დაკმაყოფილებული.

98. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლომ უკვე იმსჯელა მოცემული დავის განხილვის ფორმის საკითხზე და ამის შესახებ მხარეებს ეცნობათ. შესაბამისად, კასატორის შუამდგომლობა საქმის ზეპირი მოსმენით განხილვის შესახებ ვერ დაკმაყოფილებდა.

99. საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს კასატორის შუამდგომლობას ვერც მოცემული საქმის განსახილველად საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატისათვის გადაცემის თაობაზე.

100. სსსკ-ის 391¹ მუხლით კანონმდებელი ზუსტად და ამომწურავად განმარტავს შემთხვევებს, როდესაც დასაშვებია საქმის საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატისათვის განსახილველად გადაცემა, დასახელებული ნორმის პირველი ნაწილის თანახმად, საქმის საკასაციო წესით განმხილველ სასამართლოს შეუძლია მოტივირებული განჩინებით საქმე განსახილველად გადასცეს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდ პალატას, თუ: ა) საქმე თავისი შინაარსით წარმოადგენს იშვიათ სამართლებრივ პრობლემას; ბ) საკასაციო პალატა არ იზიარებს სხვა საკასაციო პალატის მიერ ადრე ჩამოყალიბებულ სამართლებრივ შეფასებას (ნორმის განმარტებას); გ) საკასაციო პალატა არ იზიარებს დიდი პალატის მიერ ადრე ჩამოყალიბებულ სამართლებრივ შეფასებას (ნორმის განმარტებას).

101. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ კასატორმა მითითებული ნორმით გათვალისწინებული საქმის საქართველოს უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატისათვის გადაცემის რომელიმე საფუძვლის არსებობა ვერ დაადასტურა.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე, 401-ე მუხლებით და

დაადგინა:

1. მ----- გ-----ის საკასაციო საჩივარი დარჩეს განუხილველად დაუშვებლობის გამო.
2. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

თავმჯდომარე

ზ. ძლიერიშვილი

მოსამართლეები:

ბ. ალავიძე

პ. ქათამაძე